

СЕКЦІЯ 2

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

УДК 349.6:630*4

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2025-4-2>

ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ЛІСІВ В УКРАЇНІ

Гордійчук Максим Андрійович
аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін
Волинського національного університету імені Лесі Українки
gordiychuk.m.a@gmail.com
orcid.org/0009-0006-1216-205X

Метою статті є встановлення поняття, ознак, а також особливостей механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні. **Методологічною основою дослідження** виступають методи аналізу та синтезу, а також метод групування й структурно-функціональний метод посередництвом яких диференційовано сучасні наукові підходи до визначення елементної будови механізму правового регулювання суспільних відносин й встановлено елементи механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні. **Результати.** Правову природу механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні розкрито посередництвом таких елементів як: 1) специфіка джерел права, посередництвом яких відповідний механізм отримує юридичну форму; 2) об'єкт та суб'єктний склад правовідносин; 3) комбінаторика способів правового регулювання (дозволів, заборон та позитивних зобов'язувань), що отримують відображення у нормах права; 4) мета правового регулювання; 5) масштаб інтеграції у галузеві механізми правового регулювання суспільних відносин. **Висновки.** Визначено, що механізм законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні являє собою сукупність або ж систему правових засобів-дій (норм права, юридичних фактів, правовідносин тощо) та правових засобів-технологій (правореалізація та правозастосування), а також їх комбінації, впроваджуваних положеннями лісового законодавства України, що, втілюючись у широкому діапазоні способів правового впливу положень лісового законодавства на суспільні відносини, спрямовані на забезпечення функціонування системи лісогосподарювання (використання лісів, освоєння лісоресурсного простору, лісоспоживання, відтворення лісових ресурсів, лісоперетворення, лісооблаштування, збереження, охорони та захисту лісів), яка забезпечує збереження та(або) відновлення здатності лісових екосистем України чи окремих її регіонів втримувати свої екологічні властивості під впливом зовнішнього навантаження у формі природного та антропогенного впливу в умовах змін лісових площ держави.

Ключові слова: ліси, лісове господарство, екологічна стійкість лісів, сталий (стійкий) розвиток, юридичний механізм, екологічна політика України, формування і здійснення екологічної політики, регулювання у сфері навколишнього природного середовища, фітосанітарна безпека, захист рослин.

LEGAL NATURE AND FEATURES OF THE MECHANISM FOR LEGISLATIVE PROVIDING OF ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY OF FORESTS IN UKRAINE

Gordiychuk Maksym Andriyovych,
Postgraduate Student at the Department of Civil Law Disciplines
Lesya Ukrainka Volyn National University
gordiychuk.m.a@gmail.com
orcid.org/0009-0006-1216-205X

Purpose of the article is to establish the concept, characteristics, and features of the mechanism for legislative support of environmental sustainability of forests in Ukraine. **The methodological basis of the research** are the methods of analysis and synthesis, as well as grouping and structural-functional methods, which are used to differentiate modern scientific approaches to determining the elemental structure of the mechanism of legal regulation of social relations and to establish the elements of the mechanism of legislative support for the ecological sustainability of forests in Ukraine. **Results.** The legal nature of the mechanism for legislative enforcement of environmental sustainability of forests in Ukraine is revealed through such elements as: 1) the specificity of sources of law through which the relevant mechanism acquires legal form; 2) the object and subject composition of legal relations; 3) the combinatorics of methods of legal regulation (permits, prohibitions,

and positive obligations) that are reflected in the norms of law; 4) the purpose of legal regulation; 5) the scale of integration into sectoral mechanisms of legal regulation of social relations. **Conclusions.** It has been determined that the mechanism for ensuring the environmental sustainability of forests in Ukraine is a set or system of legal means and actions (legal norms, legal facts, legal relations, etc.) and legal means and technologies (law enforcement and application), as well as their combinations, implemented by the provisions of Ukraine's forestry legislation, which, embodied in a wide range of ways in which the provisions of forestry legislation legally influence social relations aimed at ensuring the functioning of the forestry management system (forest use, development of forest resources, forest consumption, reproduction of forest resources, forest conversion, forest management, conservation, protection, and preservation of forests), which ensures the preservation and/or restoration of the ability of forest ecosystems in Ukraine or its individual regions to maintain their ecological properties under the influence of external loads in the form of natural and anthropogenic impacts in the context of changes in the country's forest areas.

Keywords: forests, forestry, ecological sustainability of forests, sustainable (sustainable) development, juridical mechanism, environmental policy of Ukraine, formation and implementation of environmental policy, regulation in the field of the natural environment, phytosanitary safety, plant protection.

Вступ. У сучасних умовах екологічна стійкість є не просто трендом сучасності або новим науковим терміном, однак досить виваженою, глибокою і водночас глобальною концепцією ставлення людини до природних ресурсів (Гордійчук, 2023: 174). Нещадне використання людиною природних багатств планети у тому числі вирубка лісів, видобуток та спалювання викопного палива, виплавка металів, яка передбачає залучення у цей процес великого обсягу хімічних речовин, що, своєю чергою спричиняє значний обсяг шкідливих викидів в атмосферу, з одного боку призвели до стрімкого розвитку у XX столітті техніки й технологій (Oliver, 2003: 13), проте з іншого – поставили під загрозу саме існування людства.

Високі темпи споживання енергії зі збереженням відповідного тренду протягом наступних десятиліть, високі обсяги викидів парникових газів і водночас зниження рівня лісистості земної поверхні сприяють підвищенню температури на планеті, що виступає чи не найбільш глобальним сучасним викликом цивілізації. Саме тому більшість екологічних зусиль усіх держав світу сьогодні спрямовується на створення умов для забезпечення високого рівня життєдіяльності людини в умовах зростаючого споживання людством енергії і водночас на досягнення кліматичної нейтральності на планеті (European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development: 4), що дозволить оптимізувати екологічну політику усієї цивілізації.

Ліси у цьому аспекті відіграють ключову роль, адже з одного боку вони являють собою відновлюваний ресурс, а з іншого – ліс виступає в якості енергоресурсу і водночас матеріалу для створення майнових благ, яких потребує людство, що забезпечує його здатність замінити використання синтетичних матеріалів, які забруднюють навколишнє середовище і погіршують екологічний стан планети. Проте найбільш важливо, що ліси при цьому виступають глобальним абсорбентом парникових газів. У зв'язку з цим, ефективна політика лісогосподарювання кожної держави може забезпечити якісний внесок у досягнення глобальної мети. Однак, незважаючи на міжнародно-правові стандарти відповідної діяльності і зобов'язання держав перед міжнародним співтовариством побудова відповідних інструментальних систем й досягнення цілей на національному рівні є можливим лише за наявності ефективного законодавчого забезпечення відповідного процесу. Саме тому у сучасних умовах зокрема у контексті вітчизняного правопорядку набуває важли-

вого значення питання механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні. Комплексне розуміння природи такого механізму та структурно-функціональних зв'язків між його елементами відкриває шлях для формування найбільш ефективно функціонуючих юридичних систем й планування конкретних адресних заходів в напрямку досягнення поставленої мети. Дослідження ж такого механізму закладає науково-теоретичну базу для формування і ефективного використання відповідних інструментів.

1. Правова природа механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні

У сучасних наукових дослідженнях практично будь-який юридичний механізм визначається як сукупність правових засобів (Погрібний, 2006: 8; Чемодурова, 2020: 263).

При цьому серед усіх «механізмів» категорій найбільш широкою за обсягом виступає категорія «механізм правового регулювання», якою охоплюється як процес підготовки правового регулювання екологічних відносин, так і власне його здійснення, а тому і досягнення мети правового регулювання у формі упорядкованості екологічних відносин (Гордійчук, 2024а: 56). Усі інші механізми, наприклад, виникнення, переходу та припинення суб'єктивних прав (Погребняк, 2020: 156) або ж механізми здійснення суб'єктивних прав (Єфремова, 2012: 290) чи виконання суб'єктивних екологічних обов'язків (Шинкарьов, 2015: 164) є складовими або ж, як зазначається, «сегментами» механізму правового регулювання суспільних відносин (Погребняк, 2020: 156). При цьому, як відмічається у сучасних дослідженнях, наразі механізм правового регулювання суспільних відносин залишається однією з небагатьох доктринальних платформ, що дозволяють комплексно й всебічно досліджувати юридичні феномени (Погребняк, 2020: 132). У зв'язку з цим механізм законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів слід розглядати як окремий конструкт або ж сегмент чи підсистему у межах механізму еколого-правового регулювання суспільних відносин.

В першу чергу слід відмітити, що з точки зору динаміки механізм правового регулювання суспільних відносин проходить декілька стадій якими є стадія юридичної регламентації відносин, стадія виникнення суб'єктивних прав та обов'язків, а також стадія реалізації прав та виконання обов'язків відповідно (Яроцький, 2010: 18–21), що своєю чергою, певним чином проливає світло на окремі аспекти елементного складу відпо-

відного механізму. Більше того, як відзначається у сучасних дослідженнях, третьою стадією такого механізму може бути як правореалізація, так і правозастосування, що визначається специфікою розвитку відповідних відносин або ж безпосередньо запровадженою законом моделлю їх динаміки (Коструба, 2014: 51–57). В цій же частині знаходить прояв одна з особливостей механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів. Йдеться про специфіку суб'єктного складу відповідних відносин і характер інтеграції цього механізму у галузеві механізми правового регулювання суспільних зв'язків, що обумовлює ситуацію за якої і правореалізація і правозастосування у відповідній сфері забезпечується переважно органами державної влади, місцевого самоврядування, їх службовому чи посадовими особами, що безпосередньо підвищує потенціал ефективності досліджуваного механізму в частині забезпечення спричинення визначених ним наслідків й досягнення поставленої мети.

Що ж стосується «правових засобів» як елементів досліджуваного механізму, то, як справедливо відмічається з цього приводу у сучасних юридичних дослідженнях, «засобом» є певна сполучна ланка між суб'єктом і об'єктом діяльності, тобто між ідеальним та матеріальним (сушим) результатом правового регулювання (Шишка, 2015: 91). Проблем полягає у тому, що в межах доктрини правових засобів останні розглядаються в досить широкому сенсі зокрема як багатогранне теоретико-правове явище, що може аналізуватися з різних позицій й масштабів (Тарахонич, 2011: 38).

З урахуванням сучасного стану дослідженості піднятої проблеми, існує можливість умовного розмежування двох основних підходів до елементної будови механізму правового регулювання суспільних відносин у цілому, які можна назвати інфлюєнтний (від англ. *influence* – вплив) та інструментальний.

У межах першого усі правові засоби поділяються на три основні види, якими виступають дозволи, заборони та позитивні зобов'язування (Стащенко, 2009: 107). Тобто в даному випадку йдеться про характер впливу норм права на суспільні відносини (Легуша, 2006: 26), а не про конкретні більш деталізовані інструменти посередництвом яких забезпечується такий вплив.

Водночас у межах інструментального підходу в якості елементів механізму правового регулювання розглядається досить широкий діапазон юридичних феноменів, починаючи від норми права, юридичних фактів, правовідносин (Федін, 2011: 81; Спесівцев, 2017: 92), а також актів реалізації прав та обов'язків і актів правозастосування (Федін, 2011: 81), й завершуючи такими феноменами як право тлумачення, реалізація норми права, законність, правосвідомість, юридична відповідальність тощо (Осадчий, 2013: 338).

Ураховуючи, що правове регулювання забезпечується з одного боку шляхом встановлення моделі поведінки, яка підлягає реалізації в умовах практики (Ваньчук, 2015: 9), а з іншого – шляхом впровадження інструментів, що забезпечують втілення відповідної моделі у межах конкретних відносин, варто виходити з розуміння правових засобів, зокрема у контексті механізму правового забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, як елементів такого механізму в аспекті їх дифе-

ренціації на дві групи, якими є засоби-інструменти, а також засоби-дії тобто технології (Денисова, 2010: 190).

У межах такого підходу в якості засобів-інструментів механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні слід розглядати такі елементи як норма права, юридичний факт, що власне забезпечує поширення норми права на конкретні суспільні відносини, а також власне правовідносини, динаміка яких спричиняє досягнення визначеної механізмом мети. У цьому ключі погоджуємося з висловлюваною в юридичних дослідженнях позицією, що сукупність саме цих елементів, за загальним правилом, є необхідною та достатньою підставою досягнення мети право регулювання (Спесівцев, 2017: 92). Своєю чергою в якості правових засобів-технологій як елементів досліджуваного механізму, які насправді дозволяють лише під іншим кутом зору поглянути на правові засоби-інструменти, зокрема в аспекті їх динаміки необхідно розглядати акти правореалізації та правозастосування (Федін, 2011: 81) посередництвом яких забезпечується динаміка лісового правовідношення в напрямку досягнення його мети, яка узгоджується з цілями забезпечення екологічної стійкості лісових ресурсів.

Поряди з цим, ураховуючи інтегративний і водночас комплексний характер механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні й масштаб його інтеграції у галузеві механізми правового регулювання суспільних відносин, вважаємо за можливе розглядати такий механізм у найбільш ефективному в аспекті відповідних особливостей ракурсі наукового пошуку, який з одного боку ураховує характер впливу норм природоресурсного права на суспільні відносини, а з іншого – взаємозв'язок екологічного, економічного та соціального компонентів у в межах спрямованості відповідних засобів. За таких умов Вимога результативності наукового дослідження й охоплення ним усіх аспектів предмету наукового пошуку визначає необхідність «блокового» розгляду механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів. Такий підхід зміщує акценти з вже досліджених на рівні теоретичних досліджень структурно-функціональних особливостей механізму правового регулювання суспільних відносин у сторону аналізу комплексних заходів (науково-практичних блоків правових засобів), спрямованих на досягнення мети правового регулювання у формі забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, що відповідає характеру і масштабу впливу досліджуваного механізму на суспільні відносини.

2. Особливості механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні

В сучасних умовах держава є практично монополістичним власником лісових ресурсів, управління якими здійснюється у межах виконання державою публічних функцій і за допомогою вертикалі відповідних органів та посадових осіб. Проте таке управління не виводить жодним чином лісові ресурси з майнового обороту, а також у цілому відносини, що складаються з приводу лісу, за межі конструкції економічних зв'язків, адже управління лісом передбачає здійснення відповідними суб'єктами діяльності щодо створення нових лісових масивів, здійснення догляду за існуючими лісовими ресурсами, а також їх викори-

стання для широкого діапазону цілей і, крім того, управління передбачає розпорядження лісом шляхом відчуження лісових матеріалів, а також супутніх продуктів лісу фізичним та юридичним особам як всередині держави, так і за кордоном, що у цілому забезпечується приватно-правовими механізмами.

Саме тому в сучасних умовах немає ані можливості, ані потреби в обмеженні використання лісових ресурсів у межах економічного обороту посередництвом суто приватно-правових інструментів. Досягти відповідної мети можливо посередництвом спеціальних обмежень, що встановлюються стосовно лісу як об'єкта майнового обороту.

Водночас законодавча основа такого механізму перебуває на стадії своєї уніфікації. Сьогодні вона має дещо фрагментований характер у зв'язку з тим, що відносини із забезпечення екологічної стійкості лісу регулюються різними нормативно-правовими актами у тому числі законодавчого рівня і водночас міжнародно-правовими нормами, а також підзаконними джерелами природо-ресурсного права. Тобто за таких умов складається досить специфічна ситуація коли з одного боку формування уніфікованого законодавчого механізму забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні детермінується нормами міжнародного права і у тому числі міжнародними зобов'язаннями України, які при цьому отримують втілення у національних програмних документах, а з іншого боку сама мета у вигляді забезпечення екологічної стійкості лісових екосистем має інтегративний характер у зв'язку з чим переважно інтегрується і впроваджується червоною лінією в існуючі механізми правового регулювання відносин, що складається з приводу лісових ресурсів, за відсутності єдиного уніфікованого спеціального законодавчого акту. Безумовно, це виступає особливістю сучасного механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні і водночас це дає можливість спрогнозувати можливі варіації його розвитку в аспекті форм існування. Тобто такий механізм може залишитися у фрагментарній формі або ж набути уніфікованого характеру посередництвом спеціального нормативно-правового акту законодавчої сили. Однак, зважаючи на викладені вище особливості забезпечення управління лісовими ресурсами, вбачається, що такий механізм завжди зберігатиме інтегративний характер, тобто навіть за наявності спеціального закону його положення отримуватимуть розвиток у цивільно-правових, адміністративно-правових та інших конструкціях, не підміняючи повністю цивільно-правове та адміністративно-правове регулювання відповідних відносин, а лише вносячи до нього специфіку пов'язану із забезпеченням екологічної стійкості лісових екосистем. Інакше кажучи, до специфіки досліджуваного механізму можна віднести у тому числі процес формування його інструментальної складової, якою на даному етапі виступає міжнародно-правова детермінація і водночас законодавча фрагментація у межах вітчизняного правопорядку, а також характер впливу на суміжні суспільні відносини і правові механізми, що забезпечують їх регулювання, тобто інтегративний характер аналізованого механізму.

З окресленого слідує і те, що основними засобами правового регулювання відносин, що складається з приводу лісових ресурсів, у межах

механізму забезпечення екологічності екологічної стійкості лісів в Україні виступають позитивні зобов'язування та заборони, які конкретизують у тому числі приватно-правові юридичні моделі майнових відносин в умовах участі в них суб'єктів забезпечення управління у сфері лісогосподарювання.

Таким чином, у цілому слід зазначити, що механізм законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, будучи інтегративним механізмом правового регулювання суспільних відносин, у цілому переймає елементи, тобто правові засоби, останнього або, іншими словами, складається з елементів механізму правового регулювання, що можуть бути ідентифіковані у межах останнього з точки зору мети відповідного регулювання, якою виступає забезпечення екологічної стійкості. Тобто це сукупність правових засобів механізму правового регулювання, об'єднаних відповідною метою. У зв'язку з цим досліджуваний механізм можна розглядати з декількох позицій адже і норми права і юридичні факти і правовідносини і правовий режим є елементами відповідного механізму. У зв'язку з цим лише більш деталізований погляд на ці елементи, який передбачає розгляд окремих з них або певної їх комбінації, здатен продемонструвати специфіку механізму забезпечення екологічної стійкості лісових екосистем в Україні.

У зв'язку з цим вважаємо що окреслені вище особливості механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні у концентрованому вигляді можна розкрити посередництвом таких елементів: 1) специфіка джерел права, посередництвом яких відповідний механізм отримує юридичну форму; 2) об'єкт та суб'єктний склад правовідносин; 3) комбінаторика способів правового регулювання (дозволів, заборон та позитивних зобов'язувань), що отримують відображення у нормах права; 4) мета правового регулювання; 5) масштаб інтеграції у галузеві механізми правового регулювання суспільних відносин.

Найбільш важливі аспекти джерельного забезпечення аналізованого механізму висвітлені нами вище.

Своєю чергою в якості об'єкта відповідних правовідносин виступають лісові ресурси, у тому числі ліс, а також поведінка учасників лісових відносин у сфері лісогосподарювання, тобто така, що спрямована на забезпечення лісорозведення, збереження лісових екосистем й ресурсів у належному стані, раціональне використання лісових ресурсів (вирубка, заготівля деревних матеріалів, переробка, виробництво майнових благ з деревини), а також охорону та захист лісу.

Монополія власності держави на ліси і участь у зв'язку з цим у відповідних у тому числі майнових відносинах, заснованих на юридичній рівності, суб'єктів владних повноважень тобто органів державної влади й місцевого самоврядування, а також фізичних та юридичних осіб, з одного боку визначає специфіку відповідного суб'єктного складу таких відносин, а з іншого – окреслює додаткові можливості й особливості упорядкування таких відносин посередництвом вертикального впливу на суб'єктів, що реалізують відповідні правоможності стосовно лісу шляхом планування їх діяльності посередництвом обов'язкових до виконання актів, звуження чи розширення дискреції у прийнятті рішень тощо. Однак при цьому

варто наголосити, що це не виключає можливість вступу у відносини, які складаються з приводу лісових ресурсів, фізичних та юридичних осіб, які не є суб'єктами владних повноважень, що своєю чергою визначає необхідність використання у межах досліджуваного механізму у тому числі і приватно-правових засобів забезпечення екологічної стійкості. Тобто йдеться по суті про встановлення меж автономності дій фізичних та юридичних осіб, як одного з елементів механізму дії права (Гордійчук, 2024б: 25) відносно суто учасників приватних відносин, а також учасників таких відносин одним з яких водночас є суб'єкт владних повноважень.

Стосовно комбінаторики способів правового регулювання відповідних відносин слід зазначити, що, як ми підкреслювали раніше, екологічна стійкість лісів забезпечується переважно використанням заборон та позитивних зобов'язувань, що відповідно визначає специфіку правового режиму лісових ресурсів в контексті визначеної мети. Своєю чергою в якості мети досліджуваного механізму виступає екологічна стійкість лісу як здатність лісових екосистем України чи окремих її регіонів втримувати свої екологічні властивості під впливом зовнішнього навантаження у формі природного та антропогенного впливу, а також сприянням досягненню відповідної мети посередництвом регламентації поведінки суб'єктів ведення лісового господарства та суб'єктів правозастосування, що втілюється в умовах практики у реалізації визначених відповідними нормами схем розвитку екологічних правовідносин у межах комплексної законодавчої детермінованої концепції (див.: Гордійчук, 2024в: 261).

Своєю чергою інтегративний характер аналізованого механізму, як ми зазначили раніше, полягає у модифікації ним галузевих механізмів правового регулювання суспільних відносин, тобто безпосереднього впливу на них, що, своєю чергою, визначає досить широкий масштаб впливу механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, на відповідні галузеві механізми. Це обумовлюється як характером переслідуваної мети, так і масштабом засобів забезпечення її досягнення, що, своєю чергою, обумовлює необхідність інтеграції механізму законодавчого забезпечення екологічної стійкості, у відповідні механізми правового регулювання суспільних відносин з метою їх коригування відносно визначеної глобальної мети

Висновки. Підводячи підсумок під викладеним вище, слід зазначити, що механізм законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, безумовно, має унікальний характер, незважаючи на те, що у сутності він являє собою окремий фрагмент або ж сегмент загального механізму еколого-правового регулювання суспільних відносин, тобто є сукупністю правових засобів, умовно виокремлених (ідентифікованих) у межах відповідного загального механізму за критерієм теологічної детермінації.

Враховуючи сформовані нами раніше висновки стосовно природи законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні, **механізм законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні** необхідно визначити як **сукупність або ж систему правових засобів-дій (норм права, юридичних фактів, правовідносин тощо) та правових засобів-технологій (праворе-**

алізація та правозастосування), а також їх комбінації, впроваджуваних положеннями лісового законодавства України, що, втілюючись у широкому діапазоні способів правового впливу положень лісового законодавства на суспільні відносини, спрямовані на забезпечення функціонування системи лісогосподарювання (використання лісів, освоєння лісоресурсного простору, лісоспоживання, відтворення лісових ресурсів, лісоперетворення, лісооблаштування, збереження, охорони та захисту лісів), яка забезпечує збереження та(або) відновлення здатності лісових екосистем України чи окремих її регіонів втримувати свої екологічні властивості під впливом зовнішнього навантаження у формі природного та антропогенного впливу (Гордійчук, 2024б: 261; Гордійчук, 2024в: 77) в умовах змін лісових площ держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гордійчук М. А. Нормативно-правове забезпечення екологічної стійкості лісів в умовах воєнного та повоєнного відновлення України. *Право і суспільство*. 2023. № 6. С. 173–178.
2. Oliver C. Sustainable Forestry. What is it? Do we achieve it? *Journal of Forestry*. 2003. P. 8–14.
3. New EU Forest Strategy for 2030: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (Brussels, 16 July, 2021) (COM (2021) 572 final). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2021%3A572%3AFIN> (access date: 29.10.2025).
4. Погрібний І. М. Проблема співвідношення правового впливу та правового регулювання у теорії права. *Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ*. 2006. Вип. 34. С. 7–11.
5. Чеснодарова А. Правове регулювання та його ефективність у сучасному світі. *Підприємництво, госп-во і право*. 2020. № 4. С. 262–267.
6. Гордійчук М. А. Законодавчий механізм забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні: окремі питання методології дослідження. *Актуальні питання реформування правової системи*: зб. матер. XXI міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 13–14 верес. 2024 р.). Луцьк: Вежа-Друк, 2024. С. 56–58.
7. Погребняк В. Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Алерта, 2020. 640 с.
8. Єфремова І. І. Механізм реалізації суб'єктивних цивільних прав. *Митна справа*. 2012. № 5 (83), ч. 2., кн. 1. С. 285–290.
9. Шинкарьов О. О. Особливості правового механізму реалізації екологічних обов'язків громадян в Україні (теоретичний аспект). *Пробл. законності*. Харків, 2015. № 129. С. 163–170.
10. Яроцький В. Характеристика основних стадій механізму цивільно-правового регулювання. *Право України*. 2010. № 12. С. 18–24.
11. Коструба А. В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних відносин: монографія. Київ: Ін Юре, 2014. 376 с.
12. Шишка О. Р. Інструментарій механізму правового регулювання цивільних відносин в предметі цивільного права. *Проблеми здійснення суб'єктивних прав*: матеріали круглого столу (Харків, 14–15 березня 2015 р.). С. 87–94.
13. Тарахонич Т. І. Змістовна характеристика правових засобів: сучасні погляди. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2011. № 2. С. 36–39.
14. Стащенко О. С. До питання про природу соціального механізму дії права. *Держава і право*. Київ, Вип. 46. 2009. С. 106–111.
15. Легуша С. М. Реалізація та дія права: проблеми співвідношення та взаємозв'язку. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2006. № 4. С. 24–28.
16. Спесітцев Д. С. Юридичні факти у механізмах виникнення, переходу та припинення речових прав на нерухомість в Україні: дис... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 225 с.

17. Федін Д. Г. Значення правосвідомості у механізмі правового регулювання в сучасних умовах державотворення. *Митна справа*. 2011. № 5 (77), ч. 2. С. 78–83.

18. Осадчий В. І. Механізм правового регулювання. *Митна справа*. 2013. № 5 (89), ч. 2, кн. 2. С. 336–340.

19. Ваньчук І. Д. Поняття й сутнісні ознаки правового регулювання суспільних відносин: сучасний погляд. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право*. 2015. Вип. 32, т. 1. С. 7–10.

20. Денисова А. Правові засоби: поняття та види. *Право України*. 2010. № 7. С. 190–195.

21. Крижанівський А. Ф., Крезе О. О. Громадянське суспільство і механізм дії права: проблеми співвідношення і взаємодії. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса, 2003. Вип. 21. С. 22–27.

22. Гордійчук М. А. Поняття законодавчого забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні. *Юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 256–264.

23. Гордійчук М. А. «Законодавче забезпечення екологічної стійкості лісів в Україні»: лексико-семантичний аналіз термінологічної конструкції: *Актуальні проблеми реформування земельних, аграрних, екологічних та трудових відносин*: зб. тез Всеукр. наук.-практ. кр. столу (Хмельницький, 31 трав. 2024 р.). Хмельницький: Хмельницьк. ун-т упр-ня та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 76–78.

REFERENCES:

1. Gordiychuk, M. A. (2023). Normatyvno-pravove zabezpechennia ekolohichnoi stiihosti lisiv v umovakh voiennoho ta povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Normative and legal provision of ecological sustainability of forests in the conditions of war and post-war reconstruction of Ukraine]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, 6, 173–178. [in Ukrainian]

2. Oliver, C. (2003). Sustainable Forestry. What is it? Do we achieve it? *Journal of Forestry*, 101 (5), 8–14. [in English]

3. New EU Forest Strategy for 2030: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (Brussels, 16 July, 2021) (COM (2021) 572 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2021%3A572%3AFIN>. [in English]

4. Pohribnyi, I. M. (2006). Problema spivvidnoshennia pravovoho vplyvu ta pravovoho rehuliuвання u teorii prava [The problem of the relationship between legal influence and legal regulation in legal theory]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 34, 7–11. [in Ukrainian]

5. Chemodurova, A. (2020). Pravove rehuliuвання ta yoho efektyvnist u suchasnomu sviti [Legal regulation and its effectiveness in the modern world]. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 4, 262–267. [in Ukrainian]

6. Gordiychuk, M. A. (Lutsk, 13–14 veresnia 2024 r.). Zakonodavchyi mekhanizm zabezpechennia ekolohichnoi stiihosti lisiv v Ukraini: okremi pytannia metodolohii doslidzhennia [Legislative mechanism for ensuring environmental sustainability of forests in Ukraine: selected issues of research methodology]. In *Aktualni pytannia reformuvannia pravovoi systemy – Current issues in reforming the legal system* [Conference]. Lutsk. [in Ukrainian]

7. Pohrebniak, V. Ia. (2020). *Vynykennia, perekhid ta prypynennia subiektivnykh tsyvilnykh prav: problemy teorii ta praktyky* [Emergence, Transfer and Termination of Subjective Civil Rights: problems of Theory and Practice]. Alerta. [in Ukrainian]

8. Yefremova, I. I. (2012). Mekhanizm realizatsii subiektivnykh tsyvilnykh prav [Mechanism for exercising subjective civil rights]. *Mytna sprava – Custom Affairs*, 5 (83), pt. 2., book 1, 285–290. [in Ukrainian]

9. Shynkarov, O. O. (2015). Osoblyvosti pravovoho mekhanizmu realizatsii ekolohichnykh oboviazkiv hromadian v Ukraini (teoretychnyi aspekt) [Features of the legal mechanism for the implementation of citizens' environmental obligations in Ukraine (theoretical aspect)]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, 129, 163–170. [in Ukrainian]

10. Yarotskyi, V. (2010). Kharakterystyka osnovnykh stadii mekhanizmu tsyvilno-pravovoho rehuliuвання [Characteristics of the main stages of the civil law regulation mechanism]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 12, 18–24. [in Ukrainian]

11. Kostruba, A. V. (2014). *Yurydychni fakty v mekhanizmi pravoprypynennia tsyvilnykh vidnosyn* [Legal facts in the mechanism of termination of civil relations]. In Yure. [in Ukrainian]

12. Shyshka, O. R. (Kharkiv, 14–15 bereznia 2015 r.). Instrumntarii mekhanizmu pravovoho rehuliuвання tsyvilnykh vidnosyn v predmeti tsyvilnogo prava. [Tools of the mechanism of legal regulation of civil relations in civil law]. *Problemy zdiisnennia subiektivnykh prav – Problems of exercising subjective rights: round table materials* [Conference]. Kharkiv. [in Ukrainian]

13. Tarakhonych, T. I. (2011). Zmistovna kharakterystyka pravovykh zasobiv: suchasni pohliady [Substantive characteristics of legal remedies: contemporary views]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Law Review of Kyiv University of Law*, 2, 36–39. [in Ukrainian]

14. Stashchenko, O. S. (2009). Do pytannia pro pryrodu sotsialnogo mekhanizmu dii prava [On the nature of the social mechanism of rights]. *Derzhava i pravo – State and Law*, 46, 106–111. [in Ukrainian]

15. Lehusa, S. M. (2006). Realizatsiia ta diia prava: problemy spivvidnoshennia ta vzaimozv'язku [Implementation and enforcement of rights: problems of correlation and interconnection]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Law Review of Kyiv University of Law*, 4, 24–28. [in Ukrainian]

16. Spiesivtsev, D. S. (2017). *Yurydychni fakty u mekhanizmach vynykennia, perekhodu ta prypynennia rechovykh prav na nerukhomist v Ukraini* [Legal facts in mechanisms of emergence, transfer and termination of real rights on immovable things in Ukraine] [Unpublished Candidate of Science of Law dissertation Yaroslav Mudryi National Law University]. [in Ukrainian]

17. Fedin, D. H. (2011). Znachennia pravovidomosti u mekhanizmi pravovoho rehuliuвання v suchasnykh umovakh derzhavotvorennya [The importance of legal awareness in the mechanism of legal regulation in the current conditions of state building]. *Mytna sprava – Custom Affairs*, 5 (77), pt. 2, 78–83. [in Ukrainian]

18. Osadchyi, V. I. (2013). Mekhanizm pravovoho rehuliuвання [Legal regulation mechanism]. *Mytna sprava – Custom Affairs*, 5 (89), pt. 2, book 2, 336–340. [in Ukrainian]

19. Vanchuk, I. D. (2015). Poniattia y sutnisni oznaky pravovoho rehuliuвання suspilnykh vidnosyn: suchasnyi pohliad [Concepts and essential features of legal regulation of social relations: a contemporary perspective]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo – Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 32, t. 1, 7–10. [in Ukrainian]

20. Denysova, A. (2010). Pravovi zasoby: poniattia ta vydy [Legal means: concepts and types]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 7, 190–195. [in Ukrainian]

21. Kryzhanivskiy, A. F. and Kreze, O. O. (2003). Hromadianske suspilstvo i mekhanizm dii prava: problemy spivvidnoshennia i vzaiemodii [Civil society and the mechanism of law enforcement: problems of correlation and interaction]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Current Problems of State and Law*, 21, 22–27.

22. Gordiychuk, M. A. (2024). Poniattia zakonodavchoho zabezpechennia ekolohichnoi stiihosti lisiv v Ukraini [The concept of legislative ensuring of forest's ecological sustainability in Ukraine]. *Yurydychnyi visnyk – Law Herald*, 1, 256–264.

23. Gordiychuk, M. A. (Khmelnitskyi, 31 travnia 2024 r.). «Zakonodavche zabezpechennia ekolohichnoi stiihosti lisiv v Ukraini»: leksyko-semantychnyi analiz terminolohichnoi konstrukttsii [“Legislative support for environmental sustainability of forests in Ukraine”: lexical-semantic analysis of terminological construction]. *Aktualni problemy reformuvannia zemelnykh, ahrarnykh, ekolohichnykh ta trudovykh vidnosyn – Current issues in reforming land, agricultural, environmental, and labor relations* [Conference]. Khmelnytskyi. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 13.10.2025

Рекомендована до друку 11.11.2025

Опублікована 28.11.2025